

*LJEKOVITE, JESTIVE I OTROVNE
GLJIVE U CRNOJ GORI*

Luka Deretić

GLJIVE

- **Gljive** su članovi velike grupe eukariotskih organizama koji obuhvataju mikroorganizme kao što su kvasci i plesni, kao i bolje poznate pečurke.
- **Eukariote** su organizmi kod kojih je nasljedni materijal smeštjen u jezgru obavijenom posebnom jezgrinom membranom.
- Glavna razlika između gljiva i biljaka je to što gljive u svojem ćelijskom zidu sadrže **hitin**.
- Gljive su takođe poznate kao **heterotrofna** grupa živih bića, jer se hrane **apsorpcijom**.
- Njihovo vegetativno tijelo se naziva **micelija**.

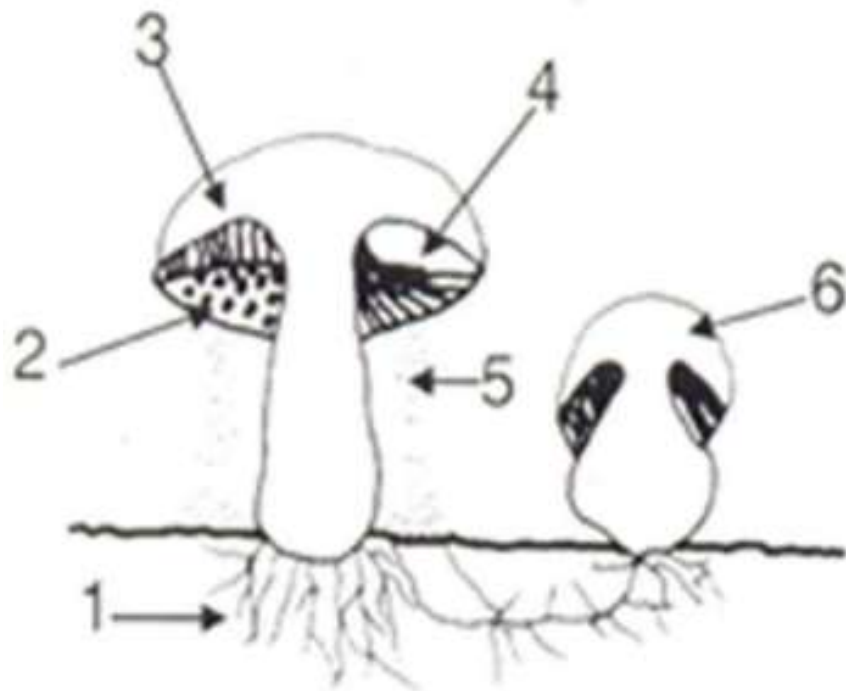

VRSTE PLODONOSNOG TIJELA

- Pečurka
- Zvezdasto
- Koralno
- Loptasto
- Konzolasto (kopitasto)
- Resupinantno
- Trbušasto
- Batinasto
- Zdjelica i dr.

PLODONOSNO TIJELO TIPA PEČURKE

1

micelija

2

pore cjevčica

3

cijevast himenofor

4

listast himenofor

5

spore

6

mlado plodonosno tijelo

JESTIVE VRSTE

- *Amanita caesarea* – cezarovka jajača
- *Amanita rubescens* – biserka
- *Agaricus campestris* – livadski šampinjon
- *Macrolepiota procera* – sunčanica
- *Boletus edulis* – vrganj
- *Cantharellus cibarius* – lisičarka (ljekovita)
- *Cantharellus cinereus* – crna lisičarka (zaštićena)
i td.

AMANITA CAESAREA – CEZAROVKA JAJAČA

- Amanita caesarea, opšte poznata kao Cezarova pečurka, je veoma cijenjena jestiva pečurka iz roda Amanita, poreklom iz južne Evrope i sjeverne Afrike.
- Ova pečurka ima narandžasto-crvenu kapicu, u početku hemisferičnu prije konveksnu i na kraju ravnu. Ima bijele spore.

(https://en.wikipedia.org/wiki/Amanita_caesarea)

AMANITA RUBESCENS – BISERKA

Biserka (lat. *Amanita rubescens*), **bisernica**, **crvenkast a muhara** ili **siva muhara** je jestiva gljiva ljeta, od koje zaziru mnogi neiskusni gljivari zbog srodnosti s otrovnim gljivama svoje porodice, a vrlo je česta i ukusna gljiva.

Klobuk biserke je širok od 6 do 15 cm, najprije polukružan, kasnije otvoren, smeđecrvenkast, pod starost izbljeđuje s crvekastim mrljama; pokriven je perlama koje su prema sredini gušće, a često u mladosti vuku na crvenkasto; obod nije ucrtan, pod kožicom, koja se lako guli, meso je crvenkaste boje, kožica je malo ljepljiva, kiša s nje lako ispire ostatke ovoja. Listići su gusti, široki, bijeli, pomiješani s kraćima; na oba kraja suženi, na pritisak lagano (sporo) mijenjaju boju u crvenkastu. Stručak je visok od 10 do 20 cm, cilindričan, bjelkast s crvenim daškom, na pritisak kasnije pocrveni; najprije je pun, poslije šupalj, pod starost redovito izgrizen od crva sve do klobuka i crvenkasto obojen; u gornjem dijelu nalazi se bijeli vjenčić. Meso je bijelo, na pritisak malo pocrveni, osobito pri dnu stručka, miris nenapadan; okus najprije blag, kasnije nadražujući.

Spore su bijele, eliptične 7 – 10 x 5 – 8 μm.

AGARICUS CAMPESTRIS – LIVADSKI ŠAMPINJON

- *Agaricus campestris* je vrsta jestive gljive iz porodice Agaricaceae.
- Šešir je bijele do svijetlosmeđe boje i mesnat je. U početku je okruglastog oblika a kasnije postane pljosnat. Širok je 5–12 cm. Listići su gusti i svijetlosmeđe boje koja se polako menja u crvenkastu.
- Može da raste pojedinačno ili u većim grupama, i to od kraja proleća do kasne jeseni.

(<https://sr.wikipedia.org/wiki/Rudnja%C4%8Da>)

MACROLEPIOTA PROCERA – SUNČANICA

- Sunčanica, poznata još kao kozarka, srndać i prstenka, je jestiva gljiva koja nastanjuje sve tipove šuma, a naročito miješovite i bagremove. Takođe nastanjuje i voćnjake.
- Veoma je česta i može se naći na raznim nadmorskim visinama.
- Vrijeme rasta je od jula do novembra.
- U ishrani se koristi kao sušena ili sušena i pržena. Preporučuje se za osobe sa niskim krvnim pritiskom i okruženjem.

BOLETUS EDULIS – VRGANJ

Vrganj je jestiva gljiva koja nastanjuje bjelogorične i crnogorične šume Evrope. Najčešće ćete je pronaći na proplancima i sunčanim obroncima prekrivenim mahovinom. Možete je sresti u periodu od ljeta do jeseni.

Vrganj je jedna od najkvalitetnijih gljiva, koja dostiže visoku cijenu na tržištu. Poluokruglog šešira svijetlo do tamno smeđe boje, sa debelim bijelim prepoznatljivim repom i prijatnim svježim mirisom mesa, raste nakon ljetnih kiša, u polukrugu, sakriven ispod lišća ili iglica. Razrezan ne mijenja boju, mada razne varijacije iz porodice *Boletus* odlikuju se i tom osobinom.

LISIČARKA – PREDSTAVNIK LJEKOVITIH GLJIVA CRNE GORE

<https://sr.wikipedia.org/wiki/Lisi%C4%8Darka>

Tijelo lisičarke je oblikovano kao tijelo šeširaste gljive, ali klobuk i noga lisičarke su jedna cjelina, bez vidljivih granica, čak je i boja približno ista: od blijedožute do narandžaste.

Lisičarke rastu od početka juna do sredine oktobra.

Postoji više od 60 vrsta lisičarki, a na slikama gore je prikazana i u tekstu iznad opisana obična lisičarka, u narodu takođe poznata i kao prava lisičarka ili pijetao. Ljekovita je zbog svog nevjerovatno zdravog sastava iz kojeg se izdvajaju 8 esencijalnih aminokiselina, enzimi, vitamini B kompleksa, proteini, bjelančevine, provitamin A, voda, D2 i C vitamini. Takođe je niskokalorična i 90 posto njenog sastava čini voda.

OTROVNE VRSTE

- Amanita phalloides – zelena pupavka
- Amanita muscaria – muhara
- Amanita pantherina – panterovka
- Stropharia aeruginosa – zelena vitičarka

Otrovne gljive su gljive čije konzumiranje može dovesti do **micetizma** – trovanja gljivama.

U slučaju da se neka životinjska vrsta hrani nekom gljivom, ta gljiva samim tim nije otrovna po tu životinjsku vrstu, ali to ne mora da važi i za čovjeka. Npr. otrovi nekih gljiva kojima se puževi hrane „napadaju” krv, jetru i bubrege, pa su samim tim opasne za ljude, ali nisu za puževe jer oni te organe nemaju.

AMANITA PHALLOIDES – ZELENA PUPAVKA

Zelena pupavka je smrtno otrovna gljiva koja je rasprostranjena širom Evrope. Njeni otrovi i ostale toksične materije izazivaju oštećenja jetre i prestanka rada bubrega. Raste u bjelogoričnim i crnogoričnim šumama od ljeta do jeseni. Jedna od najopasnijih supstanci koja se nalazi u sastavu ove gljive jeste alfa-amanitin. Smrt kod čovjeka u slučaju da se ne izliječi od trovanja nastupa nakon 6 do 16 dana nakon unošenja toksina.

Amanita phalloides	
Mikološke karakteristike	
	listići na himeniju
	klobuk je konveksan ili ravan
	himenij je slobodan
	stručak ima prstenak i obojak
	otisak spora je bijel
	ekologija je mikorizalna
	jestivost: smrtonosna

https://hr.wikipedia.org/wiki/Zelena_pupavka

AMANITA MUSCARIA – MUHARA

Muhara (lat. *Amanita muscaria*) otrovna je gljiva stapčarka iz roda *Amanita*.

Sadrži muskimol, ibotensku kiselinu i muskarin. Slične su joj panterovka (*Amanita pantherina*) i zelena pupavka (*Amanita phalloides*). Šeširić joj je crven sa bijelim tačkama, koje su lepljive i ispiraju se kišama, te se često može pomiješati sa blagvom.

Razmnožava se polno bazidiosporama koje se nalaze u bazidijama ispod šeširića. Raste u Evropi, Americi i Africi u brezovim, mješovitim šumama i na sunčanim proplancima, od juna do kasne jeseni. Trovanje ovom gljivom nije smrtonosno jer postoje mnogi lijekovi za ublažavanje simptoma kod ovog otrovanja.

<https://sr.wikipedia.org/wiki/Muhara>

AMANITA PANTHERINA – PANTEROVKA

Amanita pantherina je otrovna gljiva slična muhari, koja baš kao i ona ima bijele tačkice, ali ima braon a ne crveni šešir. Simptom trovanja ovom gljivom su halucinacije, nakon čega može nastupiti pad u komu čiji ishod može bitit smrt. Ova gljiva raste u šumama južne Evrope, a možemo je pronaći i na Lovćenu. Ima blagi miris koji podsjeća na rotkvu. Osim u Evropi može se naći i na prostorima zapadne Azije i u Južnoj Africi. Ova vrsta živi u simbiozi sa korijenom drveta.

Šešir je veličine od 5 cm do 12 cm, u mladosti gotovo poluloptast, stariji jastučast do spljošten i tanjirasto udubljen, urezan po rubu. Listići su bijeli sve do starosti i širi su od 7 mm. Otisak spora je bijele boje. Meso je sočno.

<https://sr.wikipedia.org/wiki/Panterovka>

STROPHARIA AERUGINOSA – ZELENA VITIČARKA

Zelena vitičarka se po mnogim knjigama u državama Evropske unije, kao i u Kanadi, SAD-u i Australiji smatra otrovnom vrstom. Ipak ima i knjiga koje govore kako je jestiva ali nije poželjna zbog blago začinjenog ukusa. Ne zna se njen toksični sastav. Raste ljeti i u jesen u šumama, na proplancima i na livadama. Ima jako karakterističnu modrozelenu boju i jako ju je teško pobrkati sa nekom drugom vrstom.

Klobuk je širok od 3 do 9 cm, najprije polukružan, zatim otvoren i ispupčen, mesnat, zelenkast ili modrozelen. Listići su prirasli k stručku, bjelkasti, zatim ljubičastocrveni, na rubovima bjelkasti. Stručak je visok od 4 do 6 cm, šupalj, cilindričan, vlaknast, modrozelenkast; pod klobukom nosi viseći vjenčić bijele boje ili crnkast od padajućih zrelih spora.

https://hr.wikipedia.org/wiki/Zelena_viti%C4%8Darka

***Hvala na
pažnji!***

